

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 28. februarja 2018(*)

„Predhodno odločanje – Državne pomoči – Uredba (ES) št. 1998/2006 – člen 35 PDEU – Pomoči de minimis v obliki davčne olajšave – Nacionalna zakonodaja, ki iz upravičenosti do te davčne olajšave izključuje naložbe v proizvodnjo izvoznih proizvodov“

V zadevi C-518/16,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Sofijski gradski sod (mestno sodišče v Sofiji, Bolgarija) z odločbo z dne 26. septembra 2016, ki je na Sodišču prispela 4. oktobra 2016, v postopku

„ZPT“ AD

proti

Narodno sabranie na Republika Bulgaria,

Varhoven administrativen sad,

Natsionalna agentsia za prihodite,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi R. Silva de Lapuerta, predsednica senata, C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot (poročevalec),
A. Arabadjiev in E. Regan, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Wathelet,

sodni tajnik: M. Aleksejev, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 18. oktobra 2017,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za „ZPT“ AD M. Ekimdzhiev in K. Boncheva, odvetnika,
- za Narodno sabranie na Republika Bulgaria T. Tsacheva, agentka,
- za Varhoven administrativen sad G. Kolev in M. Semov, agenta,
- za Natsionalna agentsia za prihodite B. Atanasov in I. Kirova, agenta,
- za bolgarsko vlado E. Petranova in L. Zaharieva, agentki,
- za grško vlado S. Charitaki in S. Papaioannou, agentki,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj s C. Colelli, avvocato dello Stato,

– za Evropsko komisijo L. Armati, P. Mihaylova in E. Manhaeve, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 29. novembra 2017
izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na veljavnost člena 1(1)(d) Uredbe (ES) Komisije št. 1998/2006 z dne 15. decembra 2006 o uporabi členov [107 in 108 PDEU] pri pomoči *de minimis* (UL 2006, L 379, str. 5) ob upoštevanju člena 35 PDEU, ter na razlago prve določbe.

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo „ZPT“ AD in Narodno Sabranie na Republika Bulgaria (narodna skupščina Republike Bolgarije), Varhoven administrativen sad (vrhovno upravno sodišče, Bolgarija) in Natsionalna agentsia za prihodite (državna agencija za prihodke, Bolgarija) v zvezi z odškodninskim zahtevkom zaradi kršitve določb člena 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Uredba Sveta (ES) št. 994/98 z dne 7. maja 1998 o uporabi členov [107 in 108 PDEU] za določene vrste horizontalne državne pomoči (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 312) je Evropsko komisijo pooblastila zlasti, da z uredbo določi zgornjo mejo, pod katero se za določene t. i. „de minimis“ pomoči šteje, da ne izpolnjujejo vseh meril iz člena 107(1) PDEU in da zaradi tega niso predmet postopka priglasitve Komisiji iz člena 108 PDEU.

4 V času dejanskega stanja v postopku v glavni stvari so bile določbe, ki so urejale sprejetje pomoči *de minimis*, v Uredbi št. 1998/2006, katere člen 1(1) je določal:

„Ta uredba velja za pomoči, dodeljene podjetjem v vseh sektorjih, razen za:

[...]

d) pomoči za z izvozom povezane dejavnosti v tretje države ali države članice, kot je pomoč, neposredno povezana z izvoženimi količinami, z ustanovitvijo in delovanjem distribucijske mreže ali drugimi tekočimi izdatki, povezanimi z izvozno dejavnostjo;

[...]“

5 Člen 2 te uredbe je določal:

„1. Za ukrepe pomoči se šteje, da ne izpolnjujejo vseh meril člena [107(1) PDEU] in so zato izvzeti iz zahteve glede priglasitve iz člena [108(3) PDEU], če izpolnjujejo pogoje, določene v odstavkih [od] 2 do 5 tega člena.

2. Skupna pomoč *de minimis*, dodeljena kateremu koli podjetju, ne sme presegati 200.000 EUR v katerem koli obdobju treh proračunskih let. [...] Ti zgornji meji se uporabljata ne glede na obliko pomoči *de minimis* ali zastavljeni cilj [...]

[...]“

Bolgarsko pravo

6 ?len 182(2) Zakon za korporativnoto podohodno oblagane (zakon o davku od dohodkov pravnih oseb) v razli?ici, ki se uporablja za dejansko stanje v postopku v glavni stvari, dolo?a:

„Dav?na olaj?ava v obliki pomo?i *de minimis* ne velja za:

[...]

7. naložbo v sredstva, ki se uporabljajo za dejavnosti, povezane z izvozom v tretje države ali države ?lanice.

[...]“

7 ?len 184 zakona o davku od dohodkov pravnih oseb dolo?a:

„Dav?nim zavezancem se v celoti odpiše davek od dohodkov pravnih oseb na obdav?ljivi dobi?ek iz proizvodne dejavnosti vklju?no s podizvajalsko proizvodnjo, ?e sta izpolnjena naslednja pogoja:

1. dav?ni zavezanec proizvodno dejavnost opravlja le v ob?inah, v katerih je bila stopnja brezposelnosti v letu pred teko?im letom najmanj 35 % vi?ja od povpre?ne nacionalne stopnje brezposelnosti v istem obdobju;

2. so izpolnjeni so pogoji iz:

(a) ?lena 188 v primeru pomo?i *de minimis*.

[...]“

8 ?len 188 navedenega zakona dolo?a:

„1. Dav?na olaj?ava pomeni pomo? *de minimis*, ?e znesek pomo?i *de minimis*, ki jih je prejel dav?ni zavezanec v zadnjih treh letih vklju?no s teko?im letom, in sicer ne glede na obliko in izvor, ne presega protivrednosti [v bolgarskih levih (BGN)] 200.000 EUR [...]

2. Sredstva, ki ustrezajo odpisu davka iz ?lena 184, je treba v skladu z ra?unovodskimi predpisi vložiti v opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva v ?tirih letih od za?etka leta, za katero se odpiše davek.

[...]“

Spor o glavni stvari in vpra?anja za predhodno odlo?anje

9 ZPT, druŹba bolgarskega prava, opravlja tri tehni?no neodvisne proizvodne dejavnosti v lo?enih obratih, in sicer dejavnost proizvodnje profilnih in okroglih cevi, hladno oblikovanih in pregibanih profilov in jeklene varovalne opreme za ceste ter dejavnost vro?ega cinkanja in galvanskega oziroma hladnega cinkanja posameznih delov.

10 DruŹba ZTP je v dav?ni napovedi za leto 2008 navedla, da Źeli uveljavljati odpis davka od dohodkov pravnih oseb, ki je dolo?en v ?lenu 184 zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, in sicer v znesku 140.677,51 BGN (pribliŹno 70.000 EUR).

11 Z odlo?bo o odmeri davka z dne 5. marca 2010 je bil ta odpis davka zavrnljen, ker so bile naloŹbe, glede katerih je druŹba ZTP pri?akovala, da bo upravi?ena do navedenega odpisa davka,

izvedene v obrate, v katerih so bili izdelani proizvodi za izvoz, take naložbe pa so izključene iz upravičenosti do odpisa davka v skladu s členom 182(2), točka 7, zakona o davku od dohodkov pravnih oseb.

12 Družba ZTP je 21. maja 2010 zoper to odločbo o odmeri davka pri Administrativnem sodišču – grad Burgas (upravno sodišče v Burgasu, Bolgarija) vložila tožbo. To sodišče je s sodbo z dne 12. januarja 2011 navedeno odločbo o odmeri davka razveljavilo, pri čemer je menilo, da zavrnitev odpisa davka ni bila upravičena, saj samostojna dejavnost hladnega cinkanja posameznih delov, v katero je družba ZTP po lastnih navedbah želela izvesti zahtevane naložbe, ni bila povezana z izvozom, in da se ni iztekel štiriletni rok, v katerem lahko ta družba vložiti zneske, ki ustrezajo odpisu davka.

13 Varhoven administrativni sod (vrhovno upravno sodišče) je s sodbo z dne 27. decembra 2011, ki je bila izdana v pritožbenem postopku in je pravnomotorna, navedeno sodbo razveljavilo in zavrnilo tožbo družbe ZTP zoper odločbo o odmeri davka z dne 5. marca 2010. To sodišče, ki je ugotovilo, da so bile naložbe izvedene v obrat za vroče cinkanje, iz katerega so se izvažali proizvodi, je odločilo, da pogoj iz člena 182(2), točka 7, zakona o davku od dohodkov pravnih oseb v zvezi z naložbo v sredstva, ki niso povezana z izvozom v tretje države ali države članice, ni bil izpolnjen, in da je treba odpis davka v teh okoliščinah analizirati kot državno pomoč, zaradi katere se izkrivlja konkurenca na notranjem trgu.

14 Družba ZPT pri Sofijskem gradskem sodu (mestno sodišče v Sofiji, Bolgarija) uveljavlja odgovornost narodne skupščine Republike Bolgarije, Varhoven administrativni sod (vrhovno upravno sodišče) in državne agencije za prihodke zaradi domnevnih kršitev zakonodaje Unije, ki naj bi jih storile te institucije. Trdi, da je upravičena do odškodnine v višini nepriznanega odpisa davka skupaj z obrestmi.

15 Sofijski gradski sod (mestno sodišče v Sofiji) se sprašuje o združljivosti omejitve, ki jo je nacionalni zakonodajalec določil v členu 182(2), točka 7, zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, s členom 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006.

16 V teh okoliščinah je Sofijski gradski sod (mestno sodišče v Sofiji) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali določbe za izvajanje prava Unije, na primer določbe Uredbe št. 1998/2006, uinkujejo in veljajo neposredno, in če da, ali je določba nacionalnega prava, s katero se področno uporablja določbe Unije zoži ali omeji, v nasprotju s tema naložbami?

2. Ali je državna pomoč v obliki davčne olajšave, ki se vložijo v sredstva, ki se uporabljajo za proizvodnjo proizvodov, ki se deloma izvozijo v tretje države ali države članice, združljiva s konkurenco na skupnem trgu?

3. Ali je proizvodnja izvoznih proizvodov z uporabo sredstev, ki so bila nabavljena s finančnimi sredstvi iz državne pomoči, dejavnost, ki je v smislu člena 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006 neposredno povezana z izvoženimi količinami? Če je odgovor nikalen, ali lahko države članice v nacionalnem pravu določijo dodatne omejitve za izvoznike proizvodov, ki so bili proizvedeni s sredstvi, ki izhajajo iz investicije, ki ima vir v davčni olajšavi? Če je odgovor pritrdilen, kakšno je razmerje med to določbo in členom 35 PDEU o prepovedi količinskih omejitev pri izvozu in vseh ukrepov z enakim učinkom med državami članicami ter ali gre za diskriminacijo in kršitev prostega pretoka blaga?

4. Ali člen 1 Uredbe št. 1998/2006 nasprotuje temu, da se pravni osebi zavrne pravica do finančne pomoči *de minimis*, ki izhaja iz prava Unije, preden se je iztekel rok štirih let, določen v

nacionalnem zakonu, v katerem je treba izvesti naložbo, le zato, ker je v tem obdobju finančna sredstva vložila tudi v druge samostojne strukture svojega podjetja, ki svoje proizvode izvažajo.“

Vprašanja za predhodno odločanje

Dopustnost

17 Varhoven administrativen sad (vrhovno upravno sodišče) izpodbija dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe.

18 Na prvem mestu ga to sodišče ne šteje ne za upoštevnega ne za nujnega, saj se mora predložitveno sodišče le izreči o obstoju očitne kršitve prava Unije in vzročne zveze med to zatrjevano kršitvijo in zatrjevano škodo.

19 V zvezi s tem je treba opozoriti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča za vprašanja v zvezi z razlago prava Unije, ki jih nacionalna sodišča postavijo v pravnem in dejanskem okviru, ki so ga pristojna opredeliti sama in katerega pravilnosti Sodišče ne preizkuša, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko zavrže predlog nacionalnega sodišča samo, če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristne odgovore (glej zlasti sodbo z dne 22. septembra 2016, Breitsamer und Ulrich, C-113/15, EU:C:2016:718, točka 33).

20 V tej zadevi je treba ugotoviti, da družba ZTP v sporu o glavni stvari uveljavlja odgovornost bolgarske države zaradi odločbe Varhoven administrativen sad (vrhovno upravno sodišče) in zaradi domnevnih kršitev prava Unije, očitanih narodni skupščini Republike Bolgarije in državni agenciji za prihodke. Predložitveno sodišče pa želi z vprašanji ravno določiti, ali so nacionalne določbe iz postopka v glavni stvari v nasprotju s pravili prava Unije na področju državnih pomoči ali prostega pretoka blaga. V teh okoliščinah tega predloga za sprejetje predhodne odločbe ni mogoče šteti za očitno neupoštevnega.

21 Na drugem mestu Varhoven administrativen sad (vrhovno upravno sodišče) trdi, da želi predložitveno sodišče z vprašanjem za predhodno odločanje doseči ponovno preužitev nacionalne odločbe, ki velja za pravnomorno, in je tudi za odpravo kršitve prava Unije ni mogoče izpodbijati. Iz istega razloga naj ta predlog ne bi bil odločilen.

22 Na eni strani je treba navesti, da se ta trditev nanaša na vsebinsko presojo predloga za sprejetje predhodne odločbe, in ne na njegovo dopustnost. Na drugi strani postopek, katerega namen je uveljavitev odgovornosti države, nima istega cilja in ne vključuje nujno istih strank kot postopek, v katerem je prišlo do izdaje odločbe, ki je postala pravnomorna. Iz navedenega izhaja, da navedena pravnomornost ne nasprotuje priznanju navedene odgovornosti države za odločbo sodišča, ki odloča na zadnji stopnji (sodba z dne 30. septembra 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, točki 39 in 40).

23 Na tretjem mestu naj bi predložitveno sodišče kršilo procesno avtonomijo bolgarskih sodišč in pravila o razdelitvi sodnih pristojnosti, določena z bolgarsko ustavo, saj civilna sodišča, katerih del je predložitveno sodišče, niso pristojna za ugotovitev nezakonnosti odločbe, ki jo izdajo upravna sodišča.

24 Vendar pa iz navedene procesne avtonomije izhaja, da je ob neobstoju predpisov Unije dolžnost pravnega reda vsake države članice, da določi sodišče, ki je pristojno za odločanje o sporih v zvezi z odpravo kršitve prava Unije, ki je posledica odločbe nacionalnega sodišča, ki odloča na zadnji stopnji (glej sodbo z dne 30. septembra 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513,

točka 59). V tem okviru ni dolžnost Sodišča, da se izreče o vprašanju, katero sodišče je pristojno za obravnavanje odškodninske tožbe, kot je ta, vložena pri predložitvenem sodišču (sodba z dne 23. novembra 2017, CHEZ Electro Bulgaria in Frontex International, C-427/16 in C-428/16, EU:C:2017:890, točka 30).

25 Na petem mestu Varhoven administrativen sad (vrhovno upravno sodišče) na podlagi člena 94 Poslovnika Sodišča navaja več očitkov glede nenatančnosti, celo dejanskih in pravnih nepravilnosti predloga za sprejetje predhodne odločbe, glede njegove nepovezanosti s sporom o glavni stvari ter njegove neobrazloženosti.

26 Prvič, predlog za sprejetje predhodne odločbe naj v nasprotju s členom 94 Poslovnika ne bi vseboval navedbe dejanskih okoliščin, na katerih temelji, in naj bi poleg tega v svojem petem vprašanju izkrivljal dejstva v postopku v glavni stvari. Navesti je treba, da predložitvena odločba vsebuje precej podroben opis dejanskega stanja v postopku v glavni stvari. Glede domnevnega izkrivljanja dejstev to dejansko zajema razpravo o pravni opredelitvi obratov družbe ZPT, ki spada le pod pristojnost predložitvenega sodišča in ki ne vpliva na odgovore na vprašanja, postavljena Sodišču.

27 Drugič, čeprav besedilo prvega vprašanja samo po sebi ne opozarja natančno na zadevne nacionalne določbe ali na problem glede njihove povezanosti z Uredbo št. 1998/2006, pa predložitvena odločba vsebuje vsa potrebna pojasnila v zvezi s tem.

28 Tretjič, res je, da drugo vprašanje, ki se nanaša na združljivost državne pomoči v korist izvoženih proizvodov s konkurenco na notranjem trgu, ni oblikovano natančno. Vendar mora v ta namen Sodišče, da bi podalo koristen odgovor, po potrebi preoblikovati predložena vprašanja (glej zlasti sodbo z dne 17. decembra 2015, Szemerey, C-330/14, EU:C:2015:826, točka 30).

29 V zvezi s tem želi predložitveno sodišče z drugim vprašanjem izvedeti, do katere točke načelo prostega pretoka blaga nasprotuje pomoči, tudi *de minimis*, za izvožene proizvode. Ker je v skladu z ustaljeno sodno prakso, da je treba sekundarno zakonodajo v največji možni meri razlagati v skladu s primarno zakonodajo Unije, načelo prostega pretoka blaga lahko vpliva na razlago člena 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006, ki je predmet drugih vprašanj.

30 Četrto, Varhoven administrativen sad (vrhovno upravno sodišče) pravilno opozarja, da predložitveno sodišče ni izrecno navedlo razlogov, zaradi katerih se v tretjem delu tretjega vprašanja sprašuje o veljavnosti člena 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006 ob upoštevanju člena 35 PDEU. Te razloge pa je mogoče enostavno izpeljati iz preostalih vprašanj za predhodno odločanje. Za nacionalno sodišče je nedvomno koristno, da izve, ali je določba sekundarne zakonodaje, za razlago katere prosi Sodišče, da bi presodilo zakonitost zadevnih nacionalnih določb, veljavna ob upoštevanju člena 35 PDEU.

31 Na petem mestu Varhoven administrativen sad (vrhovno upravno sodišče) meni, da ne more biti tožena stranka v postopku za povračilo škode, ki izhaja iz zatrevane kršitve prava Unije, ki naj bi jo storilo, ne da bi bilo kršeno načelo delitve oblasti, zahteva po neodvisnosti in nepristranskosti sodišča ter spoštovanje pristojnosti in hierarhije sodišč, ustanovljenih z bolgarsko ustavo.

32 Opozoriti je treba, da lahko v skladu s členom 23, drugi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije in členom 96(1)(a) Poslovnika med drugim stranke v sporu o glavni stvari Sodišču v okviru postopka predhodnega odločanja predložijo stališča. Vendar status stranke v sporu o glavni stvari, v skladu s katerim je bilo Varhoven administrativen sad (vrhovno upravno sodišče) pozvano, naj predloži svoja stališča v okviru tega postopka, spada v izključno presojo nacionalnega sodišča glede na pravila nacionalnega prava. Nikakor nista stranki v sporu o glavni stvari Sodišču v okviru

postopka predhodnega odločanja zavezani predložiti stališča.

33 V teh okoliščinah je predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

Vsebinska presoja

Tretji del tretjega vprašanja

34 Predložitveno sodišče s tretjim delom tretjega vprašanja v bistvu sprašuje, ali je člen 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006 neveljaven ob upoštevanju člena 35 PDEU.

35 V skladu s členom 107 PDEU je „pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdružljiva z notranjim trgovom, kolikor prizadene trgovino med državami članicami“. Člen 108(3) PDEU določa, da „[mora] biti [Komisija] obveščena o vseh načrtih za dodelitev ali spremembo pomoči dovolj zgodaj, da lahko predloži pripombe“.

36 Vendar je Svet Evropske unije v skladu s členom 109 PDEU pooblaščen za sprejetje vseh ustreznih uredb, zlasti za določitev pogojev, pod katerimi se uporablja člen 108(3) PDEU, in vrst pomoči, izzetih iz tega postopka, določenega z zadnjenavedeno določbo (glej v tem smislu sodbo z dne 21. julija 2016, Dilly's Wellnesshotel, C-493/14, EU:C:2016:577, točka 33). Tako Uredba (ES) št. 994/98 Komisijo pooblašča, da z uredbo določi prag, pod katerim ukrepi pomoči niso zavezani postopku uradne priglasitve Komisiji iz člena 108 PDEU.

37 Komisija je z Uredbo št. 1998/2006 zgornjo mejo določila na 200.000 EUR v obdobju treh let, pod katero se šteje, da državne pomoči ne vplivajo bistveno na trgovino med državami članicami in da jih zato ni treba priglasiti. Ta uredba pa iz te sheme izključuje nekatere vrste pomoči, v skladu z njenim členom 1(1)(d) zlasti „pomoči za z izvozom povezane dejavnosti v tretje države ali države članice, kot je pomoč, neposredno povezana z izvoženimi količinami, z ustanovitvijo in delovanjem distribucijske mreže ali drugimi tekočimi izdatki, povezanimi z izvozno dejavnostjo“.

38 S členom 35 PDEU so med državami članicami prepovedane količinske omejitve pri izvozu in vsi ukrepi z enakim učinkom.

39 Presoja skladnosti člena 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006 s temi zadnjimi določbami zahteva tri uvodne ugotovitve.

40 Prvič, prepoved količinskih omejitev pri izvozu in ukrepov z enakim učinkom velja tako za organe Unije kot tudi za države članice, tako da je določba sekundarne zakonodaje mogoče izpodbijati na tej podlagi, tudi z vprašanjem za predhodno odločanje o presoji veljavnosti (glej v tem smislu sodbo z dne 17. maja 1984, Denkavit Nederland, 15/83, EU:C:1984:183, točka 15).

41 Drugič, medtem ko se člen 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006 nanaša na izvoz v tretje države ali države članice, se člen 35 PDEU uporablja le za pretok blaga med državami članicami. Zato člen 1(1)(d) te uredbe v delu, v katerem se nanaša na izvoz v tretje države, ni v nasprotju s členom 35 PDEU.

42 Tretjič, v členu 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006 niso določene količinske omejitve pri izvozu. Nasprotno, presoditi je treba, ali se ta določba lahko opredeli kot „ukrep z enakim učinkom, kot je količinska omejitev pri izvozu“.

43 V zvezi s tem je Sodišče razsodilo, da nacionalni ukrep, ki velja za vse gospodarske

subjekte, ki poslujejo na nacionalnem ozemlju, in ki ima lahko večji vpliv na izvoz tržnih proizvodov države članice izvoza kot na trženje proizvodov na nacionalnem trgu te države članice, spada pod prepoved iz člena 35 PDEU (sodba z dne 21. junija 2016, *New Valmar*, C-15/15, EU:C:2016:464, točka 36 in navedena sodna praksa).

44 Iz te opredelitve je razvidno, da izraz „ukrep z enakim učinkom, kot je količinska omejitev pri izvozu“ predpostavlja obstoj omejevalnih učinkov na trgovino (sodba z dne 21. junija 2016, *New Valmar*, C-15/15, EU:C:2016:464, točka 42). Ti učinki so lahko tudi manjši (sodba z dne 1. aprila 2008, vlada francoske skupnosti in valonska vlada, C-212/06, EU:C:2008:178, točka 52), če niso preveč negotovi oziroma preveč posredni (sodba z dne 21. junija 2016, *New Valmar*, C-15/15, EU:C:2016:464, točka 45 in navedena sodna praksa).

45 Vendar prepoved pomoči, povezanih z izvozom v države članice, tudi če ne presegajo praga *de minimis* iz člena 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006, sama po sebi ne vpliva na trgovino, ker državam članicam nalaga le, da ne dodeljujejo določene vrste pomoči. Ta določba torej ne more pomeniti ukrepa z enakim učinkom, kot je količinska omejitev pri izvozu, ki je v nasprotju s členom 35 PDEU.

46 Zlasti iz temeljnih pravil notranjega trga in splošnega sistema pomoči, katerega del so, pa je razvidno, da je izključitev izvozne pomoči iz področja uporabe Uredbe št. 1998/2006 upravičena glede na sam cilj člena 107 PDEU. V skladu s tem členom je namreč državna pomoč nezdržljiva z notranjim trgom, „kolikor prizadene trgovino med državami članicami“. Vendar izvozne pomoči, čeprav skromne, po opredelitvi spadajo med pomoči, ki lahko vplivajo na trgovino med državami članicami, tako da neposredno dajejo konkurenčno prednost izvoženim proizvodom in posredno tako, da druge države članice spodbujajo k sprejemanju simetričnih protiukrepov kot nadomestilo za to konkurenčno prednost. Kot je Komisija trdila na obravnavi, bi dopustitev takih pomoči še posebej negativno vplivala na delovanje notranjega trga.

47 Iz tega sledi, da člen 35 PDEU ne upravičuje ukrepa, ki je v nasprotju s členom 107 PDEU. Razlogi, zaradi katerih je Sodišče razsodilo, da z določbami Pogodbe DEU v zvezi z državnimi pomočmi ni mogoče onemogočiti pravil Pogodbe o prostem pretoku blaga, namreč prav tako utemeljujejo recipročno trditev, in sicer, da te določbe in ta pravila uresničujejo skupni cilj, ki je zagotoviti prosti pretok blaga med državami članicami v običajnih konkurenčnih pogojih (sodbi z dne 5. junija 1986, *Komisija/Italija*, 103/84, EU:C:1986:229, točka 19, in z dne 20. marca 1990, *Du Pont de Nemours Italiana*, C-21/88, EU:C:1990:121, točke od 19 do 21).

48 Zato je treba na tretji del tretjega vprašanja odgovoriti, da pri njegovi preučitvi ni bil ugotovljen noben dejavnik, ki bi vplival na veljavnost člena 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006.

Prvo in drugo vprašanje, prva dela tretjega vprašanja in četrto vprašanje

49 Predložitveno sodišče s prvim in drugim vprašanjem, prvima deloma tretjega vprašanja in četrtem vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006 razlagati tako, da nasprotuje določbam nacionalnega prava, kot so te v postopku v glavni stvari, ki iz upravičenosti do davčne olajšave, ki pomeni pomoč *de minimis*, izključujejo sredstva, ki se uporabljajo za dejavnosti, povezane z izvozom.

50 Poudariti je treba, prvič, da je treba določbe člena 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006 postaviti v celotni okvir te uredbe, katere cilj je, da se za državne pomoči v omejenem znesku omogoči odstopanje od pravila, da je treba vse pomoči pred kakršnokoli izvršitvijo priglasiti Komisiji.

51 Cilj člena 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006 je omejiti morebitno področje tega odstopanja, tako da se iz njega izključi izvozne pomoči. Ta prepoved se tako razlaga kot vrnitev k načelu prepovedi

državnih pomoči, vzpostavljenemu s Pogodbo. Zato je ni mogoče razlagati ozko.

52 Drugi?, opozoriti je treba, da Uredba št. 1998/2006 nikakor ni imela za cilj in poleg tega ne bi mogla zakonito povzročiti, da bi bile države članice zavezane dodeliti nekatere pomoči ali da bi morale uporabiti vse možnosti za odstopanje, ki ga omogoča.

53 To je torej podlaga za odgovore na vprašanja, ki jih je postavilo predložitveno sodišče.

54 Člena 184 in 188 zakona o davku od dohodkov pravnih oseb določata odpis davka v znesku, ki je nižji od zgornje meje, določene z Uredbo št. 1998/2006, podjetjem, ki opravljajo proizvodno dejavnost v obliki, katere stopnja brezposelnosti je bistveno višja od nacionalnega povprečja, pod pogojem, da vanjo vložijo znesek odpisa davka v roku štirih let od začetka leta, za katero se odpiše davek. V skladu s členom 182(2), točka 7, tega zakona, se davčna olajšava ne uporablja za „naložbe v sredstva, ki se uporabljajo za dejavnosti, povezane z izvozom“. Republika Bolgarija se je tako želela uskladiti s členom 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006, ki iz ugodnosti pravila *de minimis* izključuje pomoči, ki spodbujajo izvoz.

55 Člen 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006 ne izključuje vsakršne pomoči, ki bi lahko vplivala na izvoz, temveč le pomoči, katerih neposredni cilj je že s samo obliko, ki jo imajo, podpirati prodajo v drugi državi. Kot take štejejo samo pomoči, „neposredno povezane z izvoženimi količinami“, pomoči v zvezi z ustanovitvijo in delovanjem distribucijske mreže ter pomoči, ki se nanašajo na druge tekoče izdatke, povezane z izvozom.

56 Iz tega sledi, da pomoč za naložbe pod pogojem, da ta v taki ali drugačni obliki na celoma in glede višine ni določena s količino izvoženih proizvodov, ne spada med „pomoči za z izvozom povezane dejavnosti“ v smislu člena 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006 in torej ne spada na področje uporabe te določbe, tudi če tako podprte naložbe omogočajo razvoj izvoznih proizvodov.

57 V nasprotnem primeru bi bila pomoč za naložbe, če bi bila torej določena s količinami izvoženih proizvodov in bi tako spadala na področje uporabe člena 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006, izključena iz ugodnosti pravila *de minimis*. Na ta način razložene določbe člena 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006 ne nasprotujejo določbam nacionalnega prava, kot so določbe člena 182(2), točka 7, zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, če jih nacionalno sodišče, kot njihovo besedilo dopušča, razlaga tako, da vsebujejo isto izključitev.

58 Zato je treba na prvo in drugo vprašanje, prva dela tretjega vprašanja in četrto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006 razlagati tako, da ne nasprotuje določbam nacionalnega prava, kot so te v postopku v glavni stvari, ki iz upravičenosti do davčne olajšave, ki pomeni pomoč *de minimis*, izključujejo naložbe v sredstva, ki se uporabljajo za dejavnosti, povezane z izvozom.

Stroški

59 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloži o stroških. Stroški za predložitev stališ? Sodiš?u, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodiš?e (prvi senat) razsodilo:

1. **Preu?itev tretjega dela tretjega vprašanja ni pokazala nobenega elementa, ki bi lahko vplival na veljavnost člena 1(1)(d) Uredbe (ES) Komisije št. 1998/2006 z dne 15. decembra 2006 o uporabi členov [107 in 108 PDEU] pri pomoči *de minimis*.**

2. **Člen 1(1)(d) Uredbe št. 1998/2006 je treba razlagati tako, da ne nasprotuje določbam nacionalnega prava, kot so te v postopku v glavni stvari, ki iz upravičenosti do davčne olajšave, ki pomeni pomoč**

de minimis, izključuje naložbe v sredstva, ki se uporabljajo za dejavnosti, povezane z izvozom.

Podpisi

* Jezik postopka: bolgarščina.